

Середньовіччя бачить в ньому хибне, мінливе земне буття на протигагу ідеальному та вічному небесному. Ренесанс повертається до природного буття, але й передбачає вільний вибір та розвиток особистості. В епоху Просвітництва вперше з'являється критичне ставлення до повсякденності як долі некультурного народу, який необхідно освічувати. Романтизм вперше розглядає повсякденність не з позиції станової приналежності, вона є долею обивателя, філістера, висуває протиставлення художника та буржуазії. Реалізм висуває соціальний аналіз та закономірності феномену. Декаданс з його відривом від реальності ігнорує повсякденне буття. Екзистенціалізм виділяє повсякденність в якості суб'єктивного компоненту – це доля всіх людей, змінюється лише ставлення до неї. Закономірним є той факт, що протягом усіх періодів розвитку художньої літератури у повсякденності завжди була альтернатива. **Перспективним**, на нашу думку, є дослідження особливостей постмодерністської візії повсякденного буття, причин, які призвели до якісно нового бачення повсякденності: як онтологічної основи життєдіяльності людини, яка не має жодних альтернатив.

Література

Гуревич А.Я. Категории средневековой культуры / А.Я. Гуревич. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : Искусство, 1984. - 350 с.-(ил.).
 Кунденко Я.М. Повсякденність як реалія культурної дійсності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.04 "філософська антропологія і філософія культури" / Я.М. Кунденко. – Харьков, 1998. – 20 с. Любутин К.Н. Историчность повседневности: от феодализма к капитализму / К.Н. Любутин, П.Н. Кондрашов // Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук. – Изд-во: [Учреждение РАН "Ин-т философии и права Уральского отдел. РАН"](#), 2005. - №6. – С. 49-77. Шайтанов И.О. История зарубежной литературы. Эпоха Возрождения : учебник для студентов высших учебных заведений / И. О. Шайтанов. - Москва : Дрофа , 2009 - 464 с. Thurn H.-P. Grundprobleme eines sozialwissenschaftlichen Konzept des Alltagskultur / H.-P. Thurn // KZ. – 1978. – Jg.30. – Н. 1. – S. 47-59.

ІВАНЧЕНКО М. Ю.

(Український національний лісотехнічний університет)

СТРУКТУРНІ ПАРАМЕТРИ БАЗОВОГО ПРОШАРКУ ПОЛЯ КОНЦЕПТУ BREAK У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглядаються структурні параметри базового прошарку концептополя *break*. За допомогою лексикометричних методів встановлено коефіцієнт семантичного зв'язку між конститuentами поля. Виділено мікрогрупи в яких слова тісніше пов'язані між собою, і, таким чином, визначена семантична структура концепту.

Ключові слова: поле, лексична одиниця, матриця, семантична структура, синонім, сема.

Иванченко М. Ю. Структурные параметры базы поля концепта BREAK в современном английском языке. В статье рассматриваются структурные параметры базы концептополя *break*. С помощью лексикометрических методов определяется коэффициент семантической связи между конститuentами поля. Выделяются микрогруппы в которых слова более тесно связаны между собой, и, таким образом, определена семантическая структура концепта.

Ключевые слова: поле, лексическая единица, матрица, семантическая структура, синоним, сема.

Ivanchenko M. U. Structural Parameters of the Basic Layer of the Concept Field BREAK in English. The article presents the structural parameters of the basic layer of the concept field *break*. The coefficient of the semantic relations between the field units is determined with the help of matrix. The microgroups in which words are closer related are distinguished, and so the semantic structure of the concept is determined.

Key words: field, matrix, lexical unit, semantic structure, synonym.

В останні десятиліттями чітко окреслилась орієнтація лінгвістичної думки на вивчення проблем взаємодії процесів мислення та мови. Важливою когнітивною складовою людського розуму є здатність до утворення концептів і формування категорій, що, власне, й називається концептуалізацією й категоризацією світу. Увагу дослідників усе більше привертають механізми категоризації, інтерпретації та відображення мовою навколишнього світу людини, аналіз концептів у мовному просторі. Об'єктом багатьох лінгвістичних досліджень останніх років є особливості концептуалізації предметів та явищ.

Концепт BREAK ми розглядаємо як вербалізований культурно-маркований смисл, представлений мовними знаками, що виражають певні культурні цінності представників конкретної лінгвокультури, як одиниці колективної свідомості, які відмічені етнокультурною свідомістю та мають мовне вираження.

У працях провідних вчених представлені різні методики аналізу концептів, до прикладу, метафоричний, польовий, фреймовий тощо. Для розгляду лінгвокогнітивної структури концепту BREAK найбільш релевантним ми вважаємо метод польового аналізу, суть якого полягає в тому, що будь-який мовний феномен може бути представлений у вигляді моделі.

Концептополе формується за традиційними положеннями теорії поля. Воно становить поєднання ментальних одиниць, які відображають позначуване концептом явище, тому «поле з'являється як спосіб існування й угруповання мовних елементів із варіативними властивостями їх концептуального прототипу/інваріанту – ядрового концепту» [Кошарная 2002, с. 54]. У такому розумінні аналіз концептів за допомогою польового методу є «описом семантично однопорядкових мовних одиниць, які формують той чи інший фрагмент вербального світу» [Красавский 2001, с. 18]. Концептуальне поле є результатом синтезу граматико-лексичних і функціонально-понятійних полів та розглядається як певне інтегроване ціле, що формується через взаємозв'язки своїх частин.

Поле концепту складається з ядра, яке формують ключові слова-репрезентанти, базового прошарку – семантичної структури концепту та периферії – метафоричних актуалізацій досліджуваного концепту. Такий підхід до вивчення структури концепту за ядерно-периферійним принципом є певною мірою умовним. Основними властивостями концептуального поля, які ми враховуємо у своєму дослідженні, є цілісність, зв'язок та структурованість.

У попередніх публікаціях ми вже докладно аналізували семантико-ономасіологічну сутність концепту BREAK [Іванченко 2009] та розглядали принципи та методи інвентаризації базового прошарку поля даного концепту [Іванченко 2007].

Об'єктом даної статті є концепт BREAK актуалізований у сучасній англійській мові. Предметом постає семантична структура досліджуваного концепту, представлена у вигляді базового прошарку відповідної польової моделі на матеріалі сучасної англійської мови.

Метою даної статті є аналіз особливостей лексичної актуалізації концепту BREAK у сучасній англійській мові. Серед основних завдань слід виділити наступні: а) встановити характер семантичних відношень між лексемами базового прошарку поля концепту BREAK, б) визначити коефіцієнт семантичної близькості між конститuentами поля, в) виокремити лексичні мікрогрупи з відповідними об'єднуючими семами.

Для визначення характеру семантичних відношень між лексемами базового прошарку досліджуваного концептополя ми, в першу чергу, звернулись до лексикометричних методів, які є „інструментом для проникнення в потаємні, приховані від зовнішнього споглядання, механізми функціонування мовних одиниць” [Левицкий 1989, с. 4]. Характер семантичного зв'язку між конститuentами базового прошарку досліджуваного концептополя можна представити за допомогою складеної на основі даних тлумачних словників матриці, введenu В. Вілюманом [Вилуман 1986, с. 56].

Матриця дає нам можливість не лише виявити ступінь зв'язності синонімів, але й порівняти їх у всіх можливих комбінаціях. Вона окреслює усю систему семантичних зв'язків між словами, які до неї входять. У результаті проведення відповідного аналізу ми виявили три ступені зв'язності синонімів: безпосередній семантичний зв'язок (слова у котромусь із своїх значень тлумачаться одне одним), наприклад, *n – crack – fissure, fracture; adj – torn – demolished, destroyed, disrupted, shattered; v – stop – discontinue, cut, interrupt*; опосередкований семантичний зв'язок (два слова не тлумачаться одне одним, але їх спільний семантичний компонент представлений третім словом) - *n – fracture – breach, breakage, breaking, chip, crack, fault, fissure, snap, split; a – divided – dispersed, demolished, destroyed, fragmented, ruptured, severed, torn; adv – short – abruptly, roughly; v – separate – analyze, beat, burst, bust, comb, cut, dash, depart, disband, disintegrate, disperse, dissolve, divide, fissure, force, part, rend, sever, splinter, split, start, stop*; пара слів не має спільних компонентів значення, а їх зближення відбувається завдяки семантичній спільності між словами, якими вони тлумачаться: *n – abruption, breather, chip, damage, decay, discontinuity, flaw, leave, offense, quarrel, recess, rip, roughness, stop; a – chipped, faulty, fragmentary, frayed, peeling, shivered, stammering, tamed; adv – disconnectedly, intermittently, roughly; v – bust, cashier, chip, crackle, crumble, degrade, dislocate, drill, exceed, expel, explode, fissure, gentle, graze, housebreak, infract, intercept, intermit, knap, liquidate, replace, stave, vary*.

Вказані вище слова ми порівняли лише за компонентами, які названі тими самими словами. Отже, компонентний аналіз та матричний спосіб представлення словникових даних дає можливість виявити характер синонімічних зв'язків та визначити ступені зв'язності членів базового прошарку концептополя BREAK.

Синоніми відрізняються один від одного за кількістю відмінних лексико-семантичних варіантів у їх смисловій структурі, тобто своїм семантичним обсягом. Семантична близькість членів синонімічного ряду є різною [Шавель 1998, с. 6,10]. Одним із перших, хто спробував кількісно визначити ступінь семантичної подібності двох слів, є С. Бережан [Бережан 1967, с. 65], який разом із Б. Бартковим [Бартков 1981] запропонували одну з найбільш простих та достатньо ефективних методик визначення семантичного зв'язку між словами. Сама ж формула була запропонована Я. Чекановським. Існують також інші методи обчислення ступеня семантичної подібності, наприклад, коефіцієнт П. Жаккара, Ю. Левіна та ін.

Семантичний зв'язок між словами встановлюється за допомогою «парного коефіцієнта близькості» за формулою:

$$V = \frac{2c}{n + m}, \text{ де}$$

c – кількість ЛСВ відповідної пари слів, що збігаються; n, m – число значень кожного із слів; значення v – це чисельне вираження показника семантичної близькості кожної окремо взятої пари слів.

Так, наприклад, дієслово *to crack* має один спільний ЛСВ із ключовим дієсловом *to break*, тобто $c=1$; тоді як $n=21,5$ та $m=49$ відповідно до кількості значень дієслів *to crack* та *to break*, а тому коефіцієнт парної близькості для цих двох дієслів дорівнює 0,02:

$$\frac{2 \cdot 1}{21,5 + 49} = 0,02$$

Слід зазначити, що, використовуючи формулу С. Бережана, ми порівнювали не семантичні варіанти, а семантичні ознаки (семантичні компоненти).

Величина парного коефіцієнта здебільшого за наявності синонімічних зв'язків буде більшою від нуля і меншою або рівною одиниці ($0 < V < 1$). Нуль означає повну відсутність будь-якого зв'язку між словами. Одиниця вказує на те, що ці слова є абсолютними синонімами.

У такий спосіб ми виражали семантичну близькість між домінантою та іншими словами ядра концептополя BREAK. Коефіцієнт семантичної близькості є низьким, оскільки ядро нашого поля формують слова, що відзначається великим семантичним обсягом. За десятиступеневою шкалою С. Бережана розглянуті синоніми мають VIII – X ступені синонімічності [Бережан 1967, с. 47-55].

Незважаючи на складність семантичних відношень між членами окресленого базового прошарку концептополя BREAK, ми спробували виділити мікрогрупи, в яких слова тісніше пов'язані одне з одним, оскільки «... невід'ємною рисою розвитку мови є комбінаторний принцип, що виявляється у перегруповуваннях полів, функціональних груп елементів та трансформаціях систем» [Шавель 1998, с. 69]. Цей метод широко використовується науковцями і дозволяє виявити внутрішню організацію певних лексичних об'єднань, характер парадигматичних зв'язків між конститuentами і, зрештою, уточнити (підтвердити) їхній обсяг.

Члени кожної мікрогрупи об'єднані спільною семою, що на правах обов'язкового елемента входить до структури значень членів відповідної групи. Значення семи проектується на всю мікрогрупу, і в такий спосіб формує певну семантичну зону. Так, наприклад, дієслова *discontinue, intermit, interrupt, suspend, stop, intercept, finish, fail*, за даними словників англійської мови, об'єднані спільною семою «to stop, to bring to an end», об'єднуючою семою мікрогрупи іменників *breach, rupture, crack, fracture, chasm, fissure, flaw, split, rift* є сема «пролом, тріщина». У такий спосіб ми проаналізували усі конститuentи бази досліджуваного нами концептополя.

У всіх мікрогрупах слова пов'язані між собою синонімічними відношеннями. Вивченню синонімічного потенціалу мови присвячено велику кількість лінгвістичних праць, у яких ця проблема вивчалася під різними кутами у працях таких вчених як П. Александров, Ю. Апресян, В. Вілюман, А. Горлатов, А. Євгенєва, С. Кацнельсон, М. Нікітін, Л. Новиков, К. Смоліна, А. Уфимцева, Д. Круз. Синонімія – один із найважливіших видів семантичних відношень у мові [Косякова 1982, с. 36]. Головними критеріями синонімічності двох або більше слів вважається наявність хоча б одного спільного компонента значення, тотожного лексико-семантичного варіанта, та здатність замінювати одне одного в деяких контекстах без істотної зміни значення тексту.

Отже, спробуємо окреслити мікрогрупи базового прошарку поля концепту BREAK.

У результаті синонімічного аналізу ми виявили 15 мікрогруп дієслів, серед яких найчисельнішою є група дієслів із семою «роз'єднання».

Основними виразниками семи «роз'єднувати» є предикат *separate* та його синонімічний ряд *analyze, sever, divide, rend, comb, cut, depart, dissolve, disperse, disintegrate, disband, part* та *tear*. Зазначені дієслова означають «розчленування на складові частини чи елементи, розрив, розрізання на частини чи від'єднання порції за допомогою гострого предмета, відділення, розформовування, дезорганізацію, руйнування» тощо.

Окрему групу становлять дієслова пошкодження із спільною семою «розбивати на частини» (*to break (violently) into (many) (very small) pieces*): *shatter, smash, fragment, shiver, crumble, crack, crash, craze, spring, chip, fall, diminish, knap*. Названі вище предикати означають «розбивати, розривати на дрібні частини, фрагменти, елементи, розлітатись у різні боки, розкришувати» тощо.

Мікрогрупа дієслів, що позначають «пошкоджувати у супроводі різкого звуку», внаслідок процесу розбивання, подрібнення, розтріскування, для яких характерні семантичні компоненти «різкий звук», «тріск», «шум»: *snap, crack, crackle, crash, knock, knap*.

Дієслова із семантикою «**пошкодити в результаті вибуху**»: *burst, explode* та *erupt* означають «раптово, сильно вибухати в результаті внутрішнього тиску, вивергатись, що, як правило, супроводжується гучним звуком».

Дієслова пошкодження із спільною семою «**припиняти**»: *discontinue, intermit, interrupt, suspend, stop, intercept, finish, fail*. Зазначені дієслова означають процес «припинення, зупинки, переривання, завершення, припинення функціонування» тощо.

Предикати *beat, dash, bruise, kick, knap* формують мікрогрупу дієслів із спільною семою «**вдаряти**». Лексеми цієї групи об'єднані значенням «вдаряти сильно, відчайдушно, для того, щоб розбити, зруйнувати, поранити» тощо.

Мікрогрупа дієслів, об'єднаних семою «**руйнувати**»: *demolish, destroy, wreck, kill, degrade, disturb, reduce*, може реалізувати такі значення: «зруйнувати, знищити будівлю чи іншу структуру» тощо.

Дієслова пошкодження із спільною семою «**розщеплювати**», що означають «розщепити, роз'єднати, розділити від одного кінця до іншого на тонкі, гострі частини» тощо: *split, splinter, fracture, fissure*.

Предикати *dismiss, cashier, expel*, об'єднані спільною семою «**усувати**», означають «усунення будь-чого з попереднього місця перебування, звільнення, відкидання, ліквідація».

Близькими за значенням до мікрогрупи «усувати» є дієслова, що формують групу із спільною семою «**змінювати місцезнаходження**»: *replace, liquidate, start*. Ці лексеми позначають процес спрямований на «зміну місцезнаходження, переміщення, зрушення з вихідного положення».

Дієслова пошкодження, об'єднані семою «**порушувати структуру (сутність)**», позначають «порушення цілісності, послідовності, зміну, приборкання, адаптацію» тощо: *turn, change, cultivate, turn, gentle, tame, vary, graze, dislocate*. Предикат *dislocate*, на перший погляд необхідно віднести до мікрогрупи дієслів із спільною семою «змінювати місцезнаходження», однак до складу семантики концепту BREAK це дієслово увійшло за лексико-семантичним варіантом “*to break the continuity of (strata)*” [WID:272].

Мікрогрупа дієслів із спільною семою «**вламуватися**» об'єднує предикати: *enter, open, housebreak, force*, що позначають процеси «вторгнення, злом, вламвання в приміщення». Близькими за значенням до цієї мікрогрупи є дієслова, що формують групу із семою «**проломлювати**»: *breach, drill, stave*. Ці лексеми позначають процес «проламування, пробурювання отвору».

Предикати *infract, infringe, violate, transgress, exceed*, об'єднані спільною семою «**зраджувати**», означають «порушувати, недотримувати слова, законів, обіцянки, загальноприйнятих норм поведінки» тощо.

Найменшою за чисельністю є мікрогрупа дієслів із спільною семою «**збанкрутувати**», яка нараховує всього дві лексеми: *bankrupt* і *bust*. Названі предикати позначають «фінансову руйнацію, банкрутство».

Беручи до уваги величину семантичного зв'язку концептополя BREAK, ми виділили 6 мікрогруп іменників.

Найчисельнішою є група іменників, об'єднаних спільною семою «**роз'єднання**»: *abruption, interruption, intermission, recess, discontinuity, rip, fault, tear, leave, separation, quarrel, disintegration, chip, short*. Зазначені іменники позначають «розрив, роз'єднання, відрив, переривання цілісності, прогалину, розлад, розбрат» тощо.

Іменники пошкодження із спільною семою «**руйнування**» (*breakage, burst, breaking, dissolution, eruption, outburst, irruption, roughness, decay, damage*) означають: «злам, відламування, розчинення, гниття, фізичне ушкодження» тощо.

Мікрогрупа іменників *offense, violation, infringement*, об'єднана спільною семою «**порушення**», позначає «недотримання закону, домовленості, принципів, правил, гріх, злочин».

Іменники *pause, caesura, gap, hiatus, breather, stop, interval* формують мікрогрупу «**зупинка (перерва)**» і позначають «метричне розділення, паузу, цезуру, інтервал, прогалину, перерву, зупинку» тощо.

Група іменників *breach, rupture, crack, fracture, chasm, fissure, flaw, split, rift*, об'єднана спільною семою «**тріщина**», позначає «пролом без повного роз'єднання частин, прогалину у стіні, щілину, результат розбивання, ущелину» тощо.

Найменшою за чисельністю є мікрогрупа іменників «**різкий звук**», яка нараховує всього дві лексеми: *snap* і *crack*.

Із числа конститuentів семантики концепту BREAK ми виділили 8 мікрогруп прикметників, об'єднаних спільними семами.

Найчисельнішою є група прикметників зі спільною семою «роз'єднаний»: *ruptured, intermittent, routed, disrupted, interrupted, dispersed, disconnected, divided, severed*. Такі прикметники позначають «розділення, розрізання, розкидання в різні боки, від'єднання, безлад» тощо.

Прикметники зі спільною семою «від'єднаний від цілого»: *peeling, chipped, fragmented, fractional, fragmentary* означають «відколотий від чогось, відірваний, від'єднаний фрагмент, віддертий від цілого» тощо. До цієї мікрогрупи ми віднесли підгрупу прикметників зі спільною семою «видерттий»: *stripped і ripped*, які означають «вирваний, зірваний (різьба шурупа), видерттий».

Мікрогрупа прикметників пошкодження зі спільною семою «зіпсований» складається з чотирьох підгруп:

- підгрупа із семою «зіпсований»: *beaten, crushed, burst*, які означають «розірваний, розчавлений, такий, що втратив форму; побитий»;

- «переривчастий»: *stammering, discontinuous*, що позначають «порушення послідовності, зв'язності між частинами»;

- «зношений»: *knackered і frayed*, що позначають «зіпсування внаслідок багаторазового використання»;

- підгрупа із семою «тріснутий»: *fractured, faulty, cracked*; позначають «пошкоджений частково, надщерблений, тріснутий, але не зіпсований повністю, недосконалий».

Прикметники підгруп «переривчастий», «зношений», «тріснутий» позначають часткове пошкодження структури, однак при цьому об'єкт позначення зберігає свої функціональні властивості.

Мікрогрупа прикметників пошкодження, об'єднаних спільною семою «розбитий»: *shivered, shattered, torn*, реалізує значення «розбитий шент, на маленькі шматочки, роздертий на фрагменти» тощо.

Спільну сему «зруйнований» мають такі прикметники пошкодження: *disturbed, destroyed, demolished*, що позначають «знищення, розбиття, розчинення, знищення суті, цілісності об'єкта» і т. ін.

Ад'єктиви *rough, uneven* формують мікрогрупу за семою «нерівний» і мають значення «необроблений, нерівний (про ґрунт), бурхливий (про море)».

Прикметники *infringed, violated, transgressed* входять до мікрогрупи прикметників пошкодження із спільною семою «зражений» і позначають «порушення (законів, правил), ігнорування (норм, обов'язків), зраду (клятви, обіцянки), знищення (в моральному сенсі)».

Прикметники *weak, tamed* та *bankrupt* об'єднані семою «зламаний» і позначають «фізичну та моральну недосконалість».

Отже, у результаті проведеного нами аналізу ми виявили три ступені зв'язності між конститuentами базового прошарку концепту BREAK, а саме: безпосередній семантичний зв'язав, опосередкований та семантичний зв'язок зумовлений спільністю між словами, якими вони тлумачаться. Обраховано коефіцієнт семантичної близькості, який за десятиступеневою шкалою С. Бережана становить VIII-X ступені синонімічності. Тоді як семантична структура концепту BREAK складається з наступних сем: роз'єднання, руйнування, зрада, поломка, розбивання, тріщина, зношування, псування, переривання, прогалина, від'єднання від цілого, різкий звук, вибух, пролом, банкрутство, зміна місцезнаходження, владування, припинення, розщеплювання, удар і т. ін. Кожна сема ідентифікується низкою семантично поєднаних лексичних одиниць, які є мовним вираженням досліджуваного концепту.

Перспективою подальшого дослідження є аналіз метафоричних номінацій досліджуваного концепту.

Література

- Бартков Б. И. О коэффициентах сходства членов синонимических рядов (Двухмерный и многомерный простой и «взвешенный» случаи) / Б. И. Бартков // Структурная и математическая лингвистика. – Вып. 9. – Изд-во при Киевском гос. университете издательского объединения «Вища школа», 1981. – С. 6-13. Бережан С. Г. О критериях синонимичности в лексике / С. Г. Бережан // Научные доклады ВШ «Филологические науки». – 1967. – №4. – С. 47-55. Вилломан В. Г. Английская синонимика / Вилломан В. Г. – М.: Высшая школа, 1980. – 127 с. Іванченко М. Ю. Інвентаризація лексико-семантичного поля «пошкоженості» в сучасній англійській мові / М. Ю. Іванченко // Мова і культура. (Науковий журнал). – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2007. – Вип.9. – Т. IV (92). – С. 228-233. Іванченко М. Ю. Семантико-ономасіологічна сутність концепту ПОШКОДЖЕННЯ у сучасній англійській мові / М. Ю. Іванченко // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Мова і світ: дослідження та викладання». – Кіровоград, 2009. – С. 117-121. Косякова Н. И. Структурно-семантические связи слов в синонимико-антонимических группах (на материале глаголов английского языка) / Н. И. Косякова // Структурные и семантические аспекты лексической системы английского языка. Сборник научных трудов МПНИИЯ им. М. Тореза. Вып.199. – М., 1982. – С. 36-48. Кошарная С. А. Миф и язык: Опыт лингвокультурологической реконструкции русской мифологической картины мира / Кошарная С.А. – Белгород: БелГУ, 2002. – 288 с. Красавский Н. А. Эмоциональные концепты в немецкой и русской лингвокультурах / Красавский Н. А. – Волгоград: Перемена, 2001. – 495 с. Левіцький В. В. Статистическое изечение лексической семантики / Левіцький В. В. – Киев: УМК ВО, 1989. – 155 с. Шавель А. А. Типы семантической организации лексических полей в современном английском языке: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10. 02. 04. «Германские языки» / Минск. гос. лингв. ун-т. / А. А. Шавель. – Минск, 1998. – 18 с.